

ΕΡΕΥΝΑ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΕΥΡΩΠΗΣ

Χάνεται η μία στις τρεις θέσεις απασχόλησης αρχιτεκτόνων

**Η Γενική Συνέλευση
του Σ.Α.Ε. ζητά
από τους φορείς και
τις κυβερνήσεις
να ληφθούν άμεσα
μέτρα για τη
στήριξη του
επαγγέλματος
του αρχιτέκτονα
στην κατεύθυνση
της πράσινης
ανάπτυξης**

της **ΦΡΟΣΩΣ ΚΑΒΑΛΑΡΗ**

Εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις έχει η διεθνής οικονομική κρίση στο επάγγελμα του αρχιτέκτονα μηχανικού, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό διαπιστώθηκε από έρευνα του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης (ΣΑΕ), που εκπροσωπεί τα συμφέροντα, περίπου, 480.000 αρχιτεκτόνων σε 33 κράτη της Ευρώπης.

Η έρευνα στην οποία πήραν μέρος οργανώσεις - μέλη του ΣΑΕ από 27 χώρες, δείχνει ότι από το Σεπτέμβριο του 2008, που έγινε αισθητή η κρίση στο επάγγελμα του αρχιτέκτονα, μέχρι τον Απρίλιο του 2009, δηλαδή μέσα σε οκτώ μήνες, μειώθηκε η απασχόληση των αρχιτεκτόνων της Ευρώπης κατά 14, 6%. Εκτιμάται, λοιπόν, ότι στο σύνολο των χωρών - μελών της ΣΑΕ χάθηκαν ήδη, περίπου, 70.000 έως 80.000 θέσεις εργασίας αρχιτεκτόνων, ενώ η ίδια έρευνα δείχνει ότι η απώλεια των θέσεων απασχόλησης αρχιτεκτόνων μέχρι τον Ιούλιο 2009 αναμένεται να εκτιναχθεί σε 27,2%. Πράγμα που σημαίνει ότι στις συνθήκες της συνεχιζόμενης κρίσης, ο ένας στους τρεις αρχιτέκτονες κάνει την απασχόλησή του. Στην ίδια έρευνα ο κλάδος διατυπώνει την έντονη ανησυχία του για την επόμενη μέρα. Μπροστά σ' αυτή τη ζοφερή προοπτική, οι αρχιτέκτονες ως επιστήμονες, παραγωγοί και εργαζόμενοι να είναι τα μεγάλα θύματα της κρίσης, το ΣΑΕ καλεί όλους τους φορείς - σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο - να προετοιμαστούν ενεργά για το μέλλον σε σχέση με κρίσιμα θέματα, όπως η άμεση επένδυση στην ενεργειακή α-

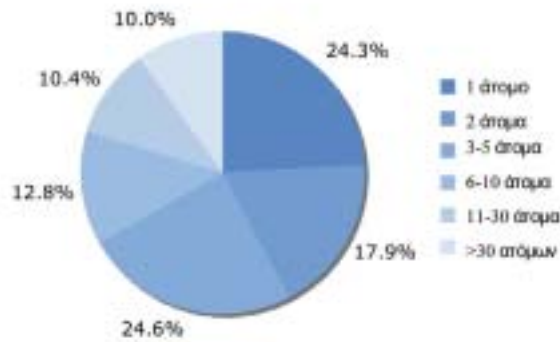
ποδοτικότητα των υπάρχοντων κτιρίων, η ανάπτυξη των εναλλακτικών ενεργειακών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας, η αποκατάσταση και ανανέωση της κοινωνικής και συλλογικής κατοικίας και οι υποδομές. Το ΣΑΕ θεωρεί ότι αυτό θα δημιουργήσει μεγάλες ευκαιρίες απασχόλησης και, συγχρόνως, θα οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας καλύτερης ποιότητας και ενός βιώσιμου δομημένου περιβάλλοντος (ολόκληρο το ψήφισμα στη σελ. 24).

Σημειώνεται ότι το Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων Ευρώπης είναι η ευρωπαϊκή οργάνωση που εκπροσωπεί το αρχιτεκτονικό επάγγελμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με την έδρα και τη Γραμματεία του στις Βρυξέλλες, το ΣΑΕ εκφράζει τις απόψεις του επαγγέλματος, επιδιώκοντας την επίτευξη των στόχων του. Οι οργανώσεις - μέλη του είναι οι αντιπροσωπευτικές ρυθμιστικές και επαγγελματικές οργανώσεις από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα υπό ένταξη κράτη, τη Νορβηγία και την Ελβετία. Κύρια λειτουργία του ΣΑΕ είναι να παρακολουθεί τις εξελίξεις σε επίπεδο ΕΕ, επιδιώκοντας να επηρεάζει τους τομείς της πολιτικής και της νομοθεσίας της ΕΕ που έχουν αντίκτυπο στην αρχιτεκτονική άσκηση και στη συνολική ποιότητα και βιωσιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν στη Γενική Συνέλευση του ΣΑΕ που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στο Ελσίνκι.

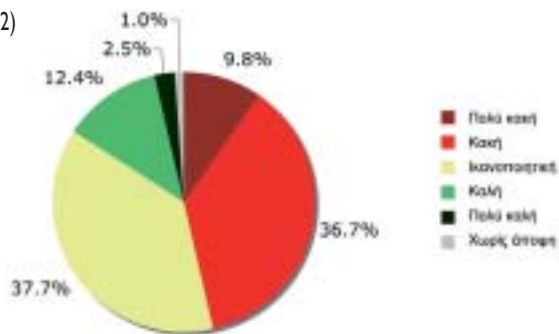
Αριθμός εργαζομένων στο γραφείο ή την εταιρεία (Ποσοστό)

(Πίν. 1)

Τρέχουσα κατάσταση της άσκησης του επαγγέλματος του αρχιτέκτονα στην Ευρώπη

(Πίν. 2)

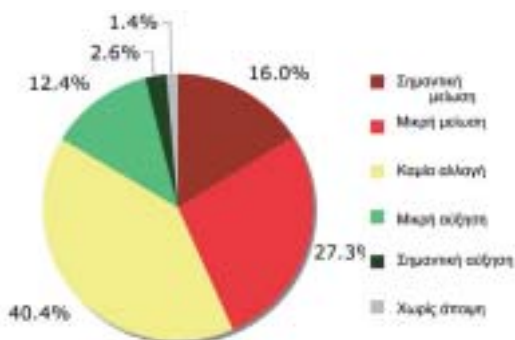

Απαισιόδοξοι: 46,5%

Αισιόδοξοι: 14,9%

Εκτιμώμενος φόρτος εργασίας για το προσεχές 3μηνο

(Πίν. 3)

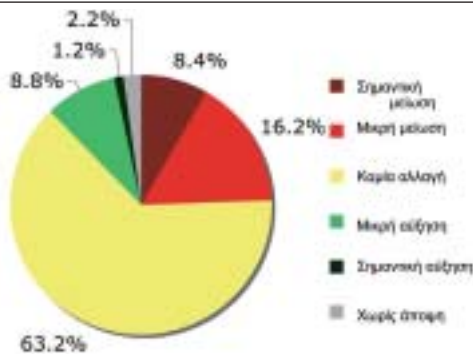

Απαισιόδοξοι: 43,3%

Αισιόδοξοι: 15,0%

Αλλαγή αριθμού απασχολούμενων από το Σεπτέμβριο 2008

(Πίν.4)

Μείωση: 24,6%

Αύξηση: 10,0%

Η επίδραση της οικονομικής

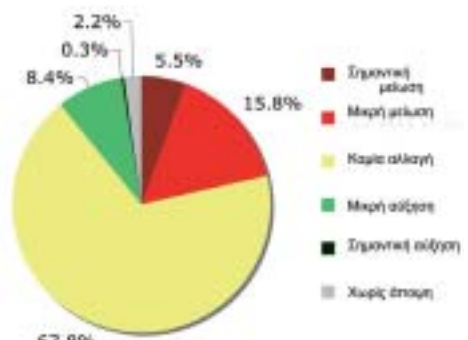
Τέλη Μαρτίου με αρχές Απριλίου 2009 (συνολικά 15 ημέρες) στάλθηκε ηλεκτρονικά σε αρχιτεκτονικές οργανώσεις ερωτηματολόγιο του ΣΑΕ και υπήρξαν 2.047 σχετικές απαντήσεις. Ειδικότερα: Από το Βέλγιο απάντησαν 995 αρχιτεκτονικά γραφεία. Από την Ελλάδα 235, από τη Φινλανδία 210, από την Τσεχία 128, από τη Νορβηγία 83, τη Γερμανία 75, από την Τουρκία 37, από τη Ρουμανία 36, τη Μάλτα 33, την Εσθονία 25, από τη Λιθουανία 25, από το Ηνωμένο Βασίλειο 21, την Αυστρία 18, τη Γαλλία, την Πορτογαλία και τη Σουηδία 17 (ανά χώρα), τη Δανία και την Ιρλανδία 13 (ανά χώρα), από την Πολωνία 12, το Λουξεμβούργο 11, από την Ολλανδία 10, τη Σλοβενία 9, από την Κύπρο 3, και από FYROM, Ιταλία, Ισπανία και Ελβετία 1 (ανά χώρα).
Από τον πίν. 1 φαίνονται τα μεγέθη των αρχιτεκτονικών γραφείων που ανταποκρίθηκαν στο on-line ερωτηματολόγιο της ΣΑΕ.

Στον πίν. 2 διαφαίνεται η έντονη ανησυχία των αρχιτεκτόνων μηχανικών για την τρέχουσα κατάσταση της άσκησης του επαγγέλματος τους, αφού το 46,5% εξέφρασε την απαισιοδοξία του, ενώ θετικά εκφράστηκε το 14,9% των ερωτηθέντων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι ερωτώμενοι για το πώς βλέπουν να εξελίσσεται η εργασία τους το επόμενο χρονικό διάστημα (προσεχές 3μηνο), σε ποσοστό 43,3% απάντησαν ότι θα υπάρξει από μικρή έως σημαντική μείωση του φόρτου εργασίας (πίν. 3).

Επισημαίνεται ότι όπως προκύπτει από την έρευνα η οικονομική κρίση άρχισε να γίνεται αισθητή από το Σεπτέμβριο του 2008. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας οι θέσεις εργασίας των αρχιτεκτόνων μειώθηκαν κατά 24,6%, ενώ εμφανίστηκαν νέες θέσεις μόλις κατά 10%, δηλαδή η καθαρή μείωση στην απασχόληση σήμερα φτάνει στο 14,6% (πίν. 4). Η μείωση του αριθμού των απασχολούμενων σε αρχιτεκτονικά γραφεία της Ευρώπης

Εκτιμώμενη αλλαγή αριθμού απασχολούμενων το προσεχές 3μηνο

(Πίν. 5)

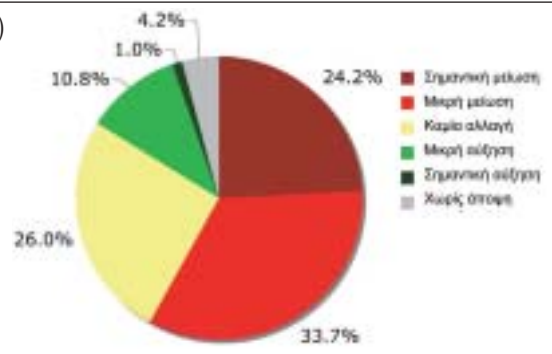

Απαισιόδοξοι: 21,3%

Αισιόδοξοι: 8,7%

Κατασκευές ιδιωτικής κατοικίας

(Πίν.6)

Απαισιόδοξοι: 57,9%

Αισιόδοξοι: 11,8%

κρίσης στους αρχιτέκτονες

φαίνεται να συνεχίζεται με αμείωτο ρυθμό και το επόμενο διάστημα, καθώς αναμένεται να φτάσει το 12,6%. Όπως χαρακτηριστικά προκύπτει από τον πίν. 5 σε συνδυασμό με την τελευταία πώση, το τελικό αποτέλεσμα είναι 27,2% καθαρή μείωση, σε διάστημα μόλις 9 μηνών!

Αξίζει να αναφερθεί ότι η βασική αγορά για τους αρχιτέκτονες στην Ευρώπη είναι η κατασκευή ιδιωτικής κατοικίας, αφού το 45% από αυτούς απασχολείται στον συγκεκριμένο τομέα. Και γι' αυτήν την αγορά, δυστυχώς, σε ποσοστό 57,9%, εκφράζεται απαισιοδοξία από εκείνους που συμμετείχαν στην έρευνα (πίν. 6).

Αντίθετα, ένας σχετικός άνεμος αισιοδοξίας –σε ποσοστό 44,6%– πνέει για τις κατασκευές μαζικής κατοικίας (πίν.7). Ωστόσο η εργατική κατοικία (οργανωμένη δόμηση) αποτελεί το 4% της αγοράς για τους αρχιτέκτονες στην Ευρώπη.

Σε ότι αφορά τις εμπορικές κατασκευές (γραφεία, καταστήματα, βιο-

μηχανικά κτίρια κ.λπ.), χώρος που αποτελεί το 23% της αγοράς για τους ΑΜ, η απαισιοδοξία είναι διάχυτη φτάνοντας στο 67,3% (πίν. 8).

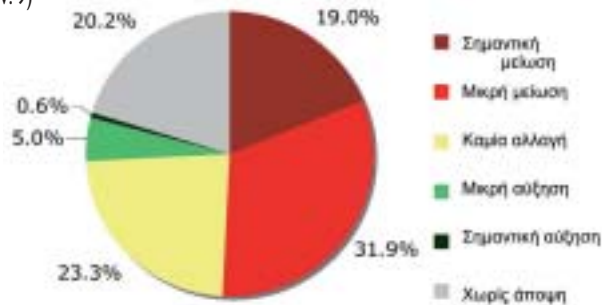
Σε αντίστοιχα ποσοστά κυμαίνεται και η απαισιοδοξία των αρχιτεκτόνων που απασχολούνται με άλλες ιδιωτικές κατασκευές (αναψυχή, ιδιωτικά σχολεία, ιατρικά κέντρα κ.ά.), με το ποσοστό να φτάνει στο 50,9% (πίν. 9).

Μικρότερες φαίνεται ότι είναι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης για τους αρχιτέκτονες που ασχολούνται με τις δημόσιες κατασκευές (σχολεία, νοσοκομεία, μουσεία, φυλακές κ.λπ.) σύμφωνα με την ίδια έρευνα (πίν. 10). Επισημαίνεται ότι τα δημόσια κτίρια αποτελούν το 20% της αγοράς για τους ΑΜ στην Ευρώπη, ενώ τα ιδιωτικά το 10% της αγοράς.

Τέλος, ο κλάδος εμφανίζεται να αισιοδοξεί σχετικά με την μελλοντική απασχόληση, σε δραστηριότητες όπως υπηρεσίες συμβούλου, ενεργειακοί επιθεωρητές, μελέτες σκοπιμότητας κ.ά. (πίν. 11).

Άλλες ιδιωτικές κατασκευές (αναψυχή, ιδιωτικά σχολεία, ιατρικά κέντρα κ.λπ.)

(Πίν. 9)

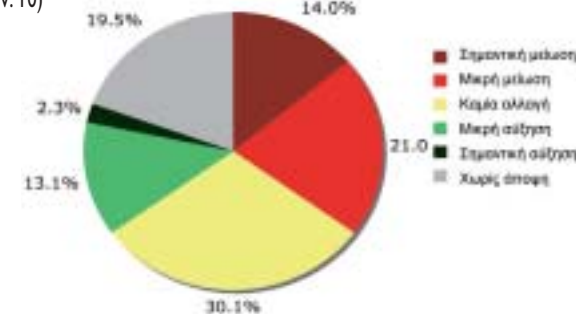

Απαισιοδοξία: 50,9%

Αισιοδοξία: 5,6%

Άλλες δημόσιες κατασκευές (σχολεία, νοσοκομεία, μουσεία, φυλακές κ.λπ.)

(Πίν. 10)

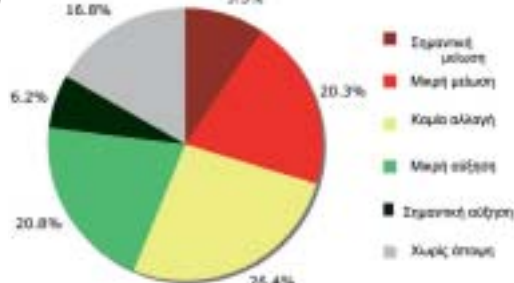

Απαισιοδοξία: 35,0%

Αισιοδοξία: 15,4%

Άλλες δραστηριότητες (υπηρεσίες συμβούλου, ενεργειακοί επιθεωρητές, μελέτες σκοπιμότητας κ.λπ.)

(Πίν. 11)

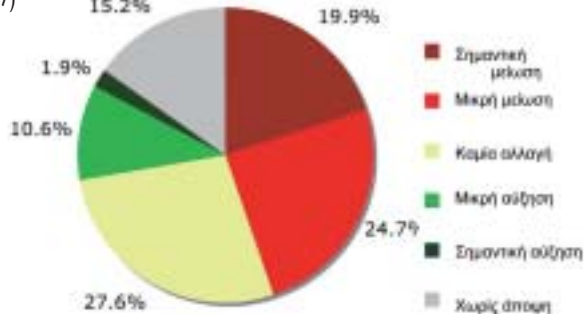

Απαισιοδοξία: 29,8%

Αισιοδοξία: 27,0%

Κατασκευές μαζικής κατοικίας

(Πίν. 7)

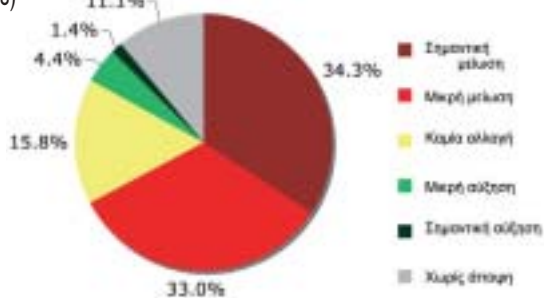

Απαισιοδοξία: 44,6%

Αισιοδοξία: 12,5%

Εμπορικές κατασκευές (γραφεία, καταστήματα, βιομηχανικά κτίρια κ.λπ.)

(Πίν. 8)

Απαισιοδοξία: 67,3%

Αισιοδοξία: 5,8%

Τα συμπεράσματα της έρευνας

Σύμφωνα με την επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας που διενήργησε το Συμβούλιο Αρχιτεκτόνων της Ευρώπης, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Είναι σημαντικό να επαναλαμβάνεται συστηματικά η έρευνα
- Το επάγγελμα, σε γενικές γραμμές, επηρεάζεται αυτή τη στιγμή σε μεγάλο βαθμό.
- Δίδεται η ευκαιρία να γίνει συγκέντρωση, ενσωμάτωση και κεφαλαιοποίηση του τρέχοντος πολιτικού έργου και να υπάρξει προετοιμασία για το μέλλον.
- Πρέπει οι οργανώσεις - μέλη να μοιραστούν τις εμπειρίες και τις στρατηγικές τους, καθώς αντιμετωπίζουν τις επιδράσεις της κρίσης.

Ο πρόεδρος του ΣΑΔΑΣ-Πανελληνίας Ένωσης Αρχιτεκτόνων δρ. **Ευάγγελος Λυρούδης** (στη φωτογραφία με τον Juhani Katainen τον Φινλανδό Πρόεδρο (την περίοδο 2008-2009) του ACE-CAE (Architects' Council of Europe), δήλωσε στο «Ε. Δ. ΤΕΕ» σχετικά με την κρίση που πλήττει το επάγγελμα του αρχιτέκτονα μηχανικού:

«Γέραν των γνωστών "οικονομικών μέτρων"» και το αν χαρακτηρίζονται επαρκή, οι αρχιτέκτονες συμμετέχουν ως επαγγελματίες στα ακόλουθα:

- Σχεδιασμός σε όλες τις κλίμακες (αναπτυξιακή πολιτική, χωροταξικός - πολεοδομικός - αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, design).
- Υλοποίηση των κατασκευών (ανέγερση, επισκευή, συντήρηση, διατήρηση, προστασία μνημείων).
- Εκπαίδευση των εμπλεκόμενων στο σχεδιασμό και την κατασκευή.

Το αναπτυξιακό πλαίσιο της Ελλάδας περιλαμβάνει την "τουριστική βιομηχανία" ως αναψυχική, παιδεία, πολιτισμό και μεσογειακή διατροφή αφενός, και το διοικητικό ρόλο (παροχή υπηρεσιών) λόγω γεωγραφικής θέσης αφετέρου.

Κατ' επέκταση, για να απασχοληθούν οι μηχανικοί προς μια χρήσιμη κατεύθυνση, απαιτείται η χρηματοδότηση του σχεδιασμού σε όλα τα επίπεδα. Η εξειδίκευση των διατυπωμένων χωροταξικών σχεδίων, τα πολεοδομικά σχέδια σε εκκρεμότητα, τα στρατηγικά σχέδια που προκύπτουν ως αναγκαιότητα εφαρμογής των ψηφισμένων ή υπό ψήφιση σχεδίων (ΡΣΑ) αποδεικνύουν ότι ο επιστημονικός σχεδιασμός έχει ακόμα πολλά να προσφέρει.

Πρέπει να πραγματοποιηθεί μια νέα επιχείρηση συνολικού σχεδιασμού, με στόχο τόσο την παραγωγή έργων και επενδύσεων όσο και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ Πολιτείας και πολιτών για το ξεκαθάρισμα των αναπτυξιακών στόχων που θέτει η ελληνική κοινωνία σήμερα.

Στο αμέσως επόμενο επίπεδο της οικοδομικής βιομηχανίας, εναρμονιζόμενοι με τα ευρωπαϊκά δεδομένα, οι αρχιτέκτονες προτείνουν να εξειδικευτούν και να εξοικειωθούν με τα νέα δεδομένα της πράσινης αρχιτεκτονικής, της εξοικονόμησης ενέργειας και της

Η κρίση στην Ελλάδα

κλιματικής αλλαγής. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με προγράμματα εκπαίδευσης και πιστοποίησης όλων των εμπλεκόμενων έτσι ώστε κάθε επένδυση στην ενεργειακή επάρκεια των κτιρίων να γίνεται με σωστό και αποδοτικό τρόπο.

Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, από τις οργανώσεις των αρχιτεκτόνων προτείνεται η χρηματοδότηση για την ανέγερση οργανωμένων συγκροτημάτων κατοικίας, της λεγόμενης κοινωνικής και μαζικής κατοικίας (οργανωμένη δόμηση, αποκατάσταση Τσιγγάνων, προσφύγων κλπ.).

Ειδικό κεφάλαιο για την έξοδο από την οικονομική κρίση αποτελεί για την Ελλάδα η τουριστική κατοικία, στο πλαίσιο μιας ήπιας ανάπτυξης. Η τουριστική κατοικία είναι η επιχειρηματική προέκταση μιας ξενοδοχειακής μονάδας υψηλών προδιαγραφών και ποιότητας (4-5 αστέρων). Έτσι, συμπαρασύρεται η ποιότητα της κατοικίας και απευθύνεται σε κοινό υψηλού εισοδηματικού επιπέδου, συμπαρασύροντας παράλληλα και τις ειδικές τουριστικές υποδομές. Για να απευθυνθεί σ' αυτό το κοινό, προϋποτίθενται ειδικοί αυστηροί περιβαλλοντικοί όροι και κατ' ε-

πέκτασιν ιδιαίτερα σχεδιασμένο και φροντισμένο περιβάλλον.

Οι αρχιτέκτονες θεωρούν ότι όλα τα παραπάνω θα δημιουργήσουν μεγάλες ευκαιρίες απασχόλησης και, συγχρόνως, θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη μιας καλύτερης ποιότητας και ενός βιώσιμου δομημένου περιβάλλοντος. Το αρχιτεκτονικό επάγγελμα θα βοηθήσει σε αυτόν τον ζωτικής σημασίας στόχο και είναι πρόθυμο να συμβάλει ουσιαστικά στην αποδοχή αυτών των μεθόδων και προσεγγίσεων.

Τέλος, είναι μοναδική ευκαιρία, εφόσον ανασχεδιάζεται η παγκόσμια οικονομία, να εξετάσουμε με ρεαλισμό την κοινωνία των επενδυτών-developers. Οι μηχανικοί σε συνεργασία με την πολιτεία, πρέπει να θέσουν τους όρους και τους κανόνες μιας αειφόρου αντίληψης, κυρίως σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη "επιχειρηματικών περιοχών". Εάν οι ρόλοι παραμείνουν συγκεχυμένοι στο πλαίσιο των αναπτυξιακών - ρυθμιστικών σχεδίων, τότε σε μερικά χρόνια θα ομολογούμε νέες ανικανότητες και θα ζητούμε συγγώμη για λάθη και ολιγωρίες».

Το ΣΑΕ πιστεύει ότι η οικονομική ανάκαμψη που βρίσκεται εν εξελίξει δεν μπορεί να επιδιώξει τους ίδιους στόχους, ούτε να ακολουθήσει την ίδια λογική των τελευταίων δεκαετιών. Οι απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, που επικεντρώνονται σε περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς προβληματισμούς, απαιτούν νέες προσεγγίσεις και νέες λύσεις στους τομείς του χωροταξικού σχεδιασμού, της αστικής ανάπτυξης, της αρχιτεκτονικής, της κατασκευής και των υποδομών.

Το ΣΑΕ θεωρεί σημαντικό να υπενθυμίσει στους πολι-

σίες διαγωνισμών, δεν θα έχουν αρνητικά αποτελέσματα στις αξίες της αρχιτεκτονικής, σε σχέση με το δημόσιο συμφέρον.

Το ΣΑΕ καλεί όλους τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την πολιτική, σε όλα τα επίπεδα, να εκμεταλλευτούν τη μοναδική ευκαιρία που παρουσιάζεται με την ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας και να προετοιμαστούν ενεργά για το μέλλον σε σχέση με κρίσιμα θέματα, όπως η άμεση επένδυση στην ενεργειακή αποδοτικότητα των υπαρχόντων κτιρίων, η ανάπτυξη των εναλλακτικών ενεργει-

Το ψήφισμα του Συμβουλίου Αρχιτεκτόνων Ευρώπης

τικούς, ειδικά σε μια περίοδο βαθιάς κρίσης, την ουσιαστική ανάγκη να διασφαλιστεί ότι όλα τα όργανα και οι κυβερνήσεις, σε όλα τα επίπεδα, θα αναλάβουν να διατηρήσουν την ευθύνη τους προς την κοινωνία, για την ποιότητα και τη βιωσιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος στο οποίο ζουν και εργάζονται οι Ευρωπαίοι πολίτες. Σε αυτό το πλαίσιο, λαμβάνοντας υπόψη τη βαθιά επίδραση που έχει η συμμετοχή των αρχιτεκτόνων στη διαδικασία παραγωγής του δομημένου περιβάλλοντος, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η επιλογή και η ανάθεση των συμβάσεων υπηρεσιών από τις δημόσιες υπηρεσίες στους αρχιτέκτονες, θα πραγματοποιείται σύμφωνα με κριτήρια που βασίζονται στην ποιότητα, εξασφαλίζοντας επίσης ότι οποιοδήποτε προσπάθειες να επιταχυνθούν οι διαδικα-

κών προγραμμάτων μεγάλης κλίμακας, η αποκατάσταση και ανανέωση της κοινωνικής και συλλογικής κατοικίας και οι υποδομές.

Το ΣΑΕ θεωρεί ότι αυτό θα δημιουργήσει μεγάλες ευκαιρίες απασχόλησης και, συγχρόνως, θα οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας καλύτερης ποιότητας και ενός βιώσιμου δομημένου περιβάλλοντος. Σε μία τέτοια περίοδο κρίσης, η επένδυση σε κοινωνικά προσανατολισμένα προγράμματα (μεγάλης κλίμακας) μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την εξασφάλιση μιας βιώσιμης ανάπτυξης που να βασίζεται στην καινοτομία. Το αρχιτεκτονικό επάγγελμα μπορεί να βοηθήσει σε αυτόν τον ζωτικής σημασίας στόχο και είναι πρόθυμο να συμβάλει ουσιαστικά στην αποδοχή αυτών των μεθόδων και προσεγγίσεων.